

Prijs: € 4,95

moesson

HÉT ONAFHANKELIJK INDISCH MAANDBLAD SINDS 1956

december 2019 • nr. 6

WE BUY BROWN

*Dekoloniseren door
ondernemerschap*

Julia Jouwe

ontdekt haar
Papoea-afkomst

MEESTERGLASBLAZER

Marco Lopulatan

‘vergelijk het met een verliefdheid’

makan!

CULINAIR

Het Indo
kerstmenu van
Pascal Jalhay

‘*Wat* ga ik betekenen?’

TEKST EN FOTOGRAFIE SUZANNE LIEM

Julia Jouwe is de kleindochter van voormalig Papoealeider Nicolaas Jouwe. Toen haar opa (avo) twee jaar geleden overleed en Julia met haar familie naar Papoea ging om hem te begraven, beseftte ze ineens waar hij haar altijd over had verteld: Papoea en de geschiedenis van zijn land.

Julia (22) studeert biomedische wetenschappen in Amsterdam. In haar vrije tijd probeert ze zoveel mogelijk mensen in te lichten over wat er in Papoea aan de hand is en wat haar achtergrond is. Zo wil ze bijdragen aan bekendheid van de geschiedenis van Papoea, die ook Nederlandse geschiedenis is.

Julia: ‘Avo vertelde me zijn verhaal altijd al. Maar vroeger was ik me er niet echt bewust van dat het ook mijn familieverhaal is. Die bewustwording is pas gekomen toen ik zelf in Papoea was en iedereen heb ontmoet. Ik wilde er altijd graag heen. Maar het was eerst nog te gevaarlijk. Toen ik twintig jaar oud was, voelde ik dat het tijd was. Ik ben blij dat ik ben gegaan, want ik heb *geconnect* met mijn familie

en met het land en daardoor nog meer met avo. Het was de laatste keer dat ik hem heb gezien, op doorreis in Jakarta waar hij toen woonde. Ik was er net op tijd. Daarmee voelt het ook alsof hij het stokje heeft doorgegeven. Ik wist nooit goed wat ik me moest voorstellen bij Papoea, maar toen ik er was, werd het allemaal opeens heel echt.

Ik voelde dat er iets aan de hand was. De enige Indonesiërs die ik in Papoea zag, waren militairen. Mijn familie vertelde ook dat ‘het’ nog steeds bezig is: er worden nog altijd Papoea’s vermoord door militairen. Daar wordt niets aan gedaan. Aan de andere kant blijven de Papoea’s wel heel gelukkig. Dat vind ik bijzonder.

Als ik aan avo denk, dan denk ik aan een vrijheidsstrijder. Hij was een soort rebel. Een vrijheidsstrijder die voor het ideaal van zijn land en van zichzelf wilde vechten. Niet door oorlog te voeren, maar door middel van gesprekken. Zo heeft hij het aangepakt. Dat vond ik bewonderenswaardig. Een Papoea in pak, dat verwachten ze hier niet in het Westen. Die komt vertellen hoe of wat. Een statige man. Daar heb ik respect voor.

Hij was er altijd mee bezig als leider, maar hij is ook mijn opa. Hij was ook echt een opa. Hij was heel trots dat ik het goed deed op school. Toen ik niet werd aangenomen voor geneeskunde, was hij boos. Hij wilde hun nog een brief gaan schrijven, omdat hij dacht dat het

'HIJ HEEFT ME AAN HET DENKEN GEZET. HIJ WAS WEL WAT DWINGEND. ZO BELANGRIJK WAS HET VOOR HEM'

kwam doordat ik een Papoea-meisje was. Dat het discriminatie was. Dat was natuurlijk niet zo. Maar dat was wel iets opa-achtigs, vond ik. Dat is heel lief. Hij was ook heel lief, hoor. Hij had het heel veel over Papoea. Hij vertelde veel over mensen die hij had ontmoet, maar ik was best wel klein, dus ik weet niet meer precies wie. Hij was continu zijn geschiedenis aan het vertellen. Het ging over politiek en die woordenschat had ik toen nog niet. Op een gegeven moment dacht ik dan: ja, oké... nu snap ik het wel. Want hij herhaalde ook best veel. Of als ik het niet snapte, dan dacht ik: ik snap het niet, dus hou er maar over op. Wat hij me op het hart drukte was dat ik er ook iets mee zou gaan doen. Toen ik medicijnen wilde studeren, zei hij: "Je moet een ziekenhuis openen." Hij was altijd bezig met dingen verzinnen die ik later zou kunnen doen of wat ik zou kunnen betekenen voor Papoea. Hoe ik eraan zou kunnen bijdragen dat ze onafhankelijk worden. Hij heeft me aan het denken gezet. Hij was wel wat dwingend. Zo belangrijk was het voor hem.

Nu wil ik heel graag iets doen en vraag ik me af: wat dan? Wat ga ik betekenen? Wat ga ik voor ze doen? Ik vind het gewoon leuk. Ik heb het er met iedereen over! [Lacht.] Toen we vorig jaar naar zijn begrafenis gingen, kwam ik er pas achter wat voor grote man hij in Papoea was. Hij leefde bijna vijftig jaar in ballingschap in Nederland, tot 2010. Wie weet hier nu waar Papoea ligt? Dat weet bijna niemand. Laat staan dat ze weten wie Nicolaas Jouwe is. Maar toen kwamen we daar en zagen we al die rituelen en dat er zoveel mensen - iedere dag, zeven dagen lang - naar hem toe gingen en heel hard weenden. Het was zo groot! Ik besepte toen pas hoe grootschalig dit gebeuren is. Waar mijn opa het de hele tijd over had. Het kwartje viel eindelijk: oh, dit bedoelde hij. Waarop ik dacht: dit is mijn familie. Hij is

overleden, dus wie gaat het nu oppakken? Ja, dat zou ik wel graag willen doen. Of in ieder geval een poging daartoe. Dat was echt heel gaaf. Heel erg trots ook. Nu denk ik: waarom snapte ik dat vroeger niet? Hoe cool het is dat je zo'n fantastische familiegeschiedenis hebt. Ik kan er alleen maar blij mee zijn. Als ik eerder had beseft: dit is heel erg gaaf, had ik veel beter opgelet en veel gevraagd, zodat ik het helemaal goed zou snappen vanuit zijn kant.

Als ik avo nog een vraag zou kunnen stellen? Hoe is het om een hele grote leider te zijn, maar dat je dan in een land komt te wonen waar niemand dat erkent. Wat dan? Of stel, je was er niet uitgezet, hoe had je het dan aangepakt? Of: je mocht eerder terugkomen, wat had je dan gedaan? Als je niet oud was, maar je was nog jong, hoe had je dan gereageerd? Hoe avo altijd thuis zat met een soort van wrok: mijn paradijs is daar en het is ingepikt. En hij kon zijn familie niet meer zien. Ik weet dat de sfeer altijd een beetje drukkend was. Dat kan ik me heel goed voorstellen. Ik denk dat het zo moeilijk was voor avo. Mijn interesse begon al voordat hij is overleden hoor. Maar nu... nu kan ik er geen gesprek meer met hem over hebben. Achteraf ben ik dus toch wel blij dat hij uit zichzelf superveel heeft verteld. Ik voel echt wel iets opborrelen in me. Het gevoel dat er actie ondernomen moet worden.

Ik denk wel dat als ik een goed plan heb, dat ik dingen kan bereiken. Voor mij is het belangrijk dat mensen in Nederland op de hoogte zijn. Van wat er is gebeurd, van wat er nog steeds gebeurt, en dat er heel veel dingen in de doofpot zijn gestopt. Dat hij hier nooit de erkenning kreeg die hij verdiende. Ik heb hem daardoor ook wel gezien, bij wijze van spreken, als 'nou ja, laat die oude gek maar praten, over welk paradijs heeft hij het nou eigenlijk?' Tot ik erachter kwam: het is écht een paradijs. Nu snap ik helemaal waar hij het over had. Het is ook een stukje goedmaken, denk ik. Heel graag zou ik willen dat mensen weten wat er is gebeurd. Wat de fout van Nederland daarin

was. Als Nederland zich er meer bewust van wordt en als dat zich internationaal verspreidt, dan lijkt het mij dat er dingen zouden moeten gaan gebeuren. Dat hoop ik. Ik denk wel dat het begint bij bewustwording onder een grotere groep mensen.

Op 21 september hebben Samuel van Voorn en ik The Young Papua Collective (TYPC) opgericht. Ons eerste doel is om weer een eenheid te creëren van onze Papoea-community. Omdat de oudere generaties nogal konden botsen is de community een beetje versnipperd en gefragmenteerd geraakt. Wij willen dat weer samenbrengen. Ten tweede willen we de cultuur bijbrengen, zodat Papoea-jongeren in Nederland meer over hun achtergrond weten en zodat die kennis niet verloren gaat. Dus eigenlijk de cultuur viëren: *educate, unite* en *celebrate*.

'HET UITEINDELIJKE DOEL IS PAPUA MERDEKA, MAAR DAARVOOR MOETEN WE EERST EEN EENHEID VORMEN EN ONZE GESCHIEDENIS KENNEN'

Mijn avo wilde altijd alles op de diplomatieke manier doen. Hij sprak zeven talen en was heel goed met mensen; hij wilde via de dialoog zijn doel bereiken en dat heeft in ieder geval mij en het gedachtegoed van TYPC beïnvloed, omdat wij ook de jongere generatie willen opleiden over hun cultuur en we hopen dat als ze meer achtergrondkennis hebben, ze dan later ook de dialoog zullen aangaan. Het uiteindelijke doel is Papua Merdeka, maar daarvoor moeten we eerst een eenheid vormen en onze geschiedenis kennen.' •

• Suzanne Liem werkt aan een project over de dekolonisatie van Indonesië. Dit interview is daar een onderdeel van.

